

Rapport

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat Rijkswaterstaat, Corporate Dienst van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat de aansprakelijkheid heeft afgewezen voor de schade aan zijn auto die zou zijn ontstaan als gevolg van een aanrijding met een afzettingsbord dat zich op 20 december 2007 op de rijweg bevond van de A1 richting Hengelo.

Beoordeling

I. Bevindingen

1. Op 20 december 2007 reed verzoeker met zijn vrouw op de A1 richting Hengelo toen hij in aanrijding kwam met een afzettingsbord dat zich op de rijweg bevond. Volgens verzoeker werd het afzettingsbord door de achterwielen van een bestelwagen die voor hem reed gelanceerd. Het afzettingsbord kwam tegen de onderkant van zijn motorkap en vervolgens via de bumper tegen de onderkant van zijn auto. Hierdoor ontstond schade aan zijn auto ten bedrage van € 1386.
2. Per brief van 27 januari 2008 stelde verzoeker Rijkswaterstaat aansprakelijk voor de schade aan zijn auto.
3. Rijkswaterstaat informeerde vervolgens per brief of er getuigen en/ of politie bij het voorval op 20 december 2007 betrokken waren.
4. Verzoeker liet weten dat het op het moment van de aanrijding erg druk was op de weg. Verzoeker stelde dat hij vanwege deze drukte onmogelijk kon stoppen om bijvoorbeeld de politie te bellen of Rijkswaterstaat, maar dat zijn vrouw, die naast hem in de auto zat, getuige was van het voorval.
5. Bij brief van 31 maart 2008 wees de minister van Verkeer en Waterstaat de aansprakelijkheid voor de geleden schade af. De minister stelde dat voor aansprakelijkheid moet vaststaan dat Rijkswaterstaat bij de uitvoering van de op hem rustende onderhoudsplicht dermate tekort is geschoten dat hem onrechtmatig of onzorgvuldig handelen kan worden verweten. De minister schreef voorts dat tijdens het controleren van de weg door de weginspecteur geen afzettingsbord op de weg was waargenomen. Daarnaast waren er ook geen meldingen binnengekomen van andere weggebruikers. Hierdoor was Rijkswaterstaat onbekend met het afzettingsbord dat op de weg zou hebben gelegen en kon Rijkswaterstaat dan ook geen maatregelen treffen. De minister was daarom van mening dat Rijkswaterstaat niet onrechtmatig of onzorgvuldig had gehandeld.
6. In reactie op een aantal vragen van de Nationale ombudsman deelde de minister van Verkeer en Waterstaat nog mee dat een aannemer op verzoek van Rijkswaterstaat afzettingsborden plaatst. Deze borden zijn eigendom van de aannemer en kunnen

derhalve niet afkomstig zijn van bijvoorbeeld een voertuig van Rijkswaterstaat. Op de betreffende locatie waren geen werkzaamheden aan de gang. Op verzoek van de Nationale ombudsman overlegde Rijkswaterstaat twee schouwrapporten. Hieruit bleek dat zowel op 19 als op 21 december 2007 door Rijkswaterstaat op de A1 richting Hengelo was geschouwd. Er werd geen afzettingsbord aangetroffen.

7. In reactie op verzoekers klacht bij de Nationale ombudsman liet de minister van Verkeer en Waterstaat weten zijn standpunt te handhaven.

II. Beoordeling

8. Het redelijkheidsvereiste brengt mee dat bestuurorganen voorafgaand aan elk handelen, of dit nu een rechtshandeling of een feitelijke handeling betreft, het belang van het realiseren van een doelstelling afwegen tegen de belangen van de burger. In het licht van het realiseren van de doelstelling mag de uitkomst van die belangenafweging niet onredelijk zijn.

9. Wat betreft de gehoudenheid tot schadevergoeding brengt het redelijkheidsvereiste mee dat het bestuursorgaan mag weigeren om financiële aansprakelijkheid voor ontstane schade te aanvaarden indien het in redelijkheid het standpunt kan innemen niet verplicht te zijn tot vergoeding van de door de burger opgegeven schade. In dat geval kan het bestuursorgaan het aan de burger overlaten om vragen betreffende de onrechtmatigheid van het handelen of betreffende de overige voorwaarden om de schadeclaim toe te wijzen aan het oordeel van de burgerlijke rechter te onderwerpen. Dit is slechts anders indien op voorhand duidelijk is dat het standpunt van het bestuursorgaan niet houdbaar is in een civiele procedure. In dat geval is de afwijzing van het verzoek om schadevergoeding in strijd met het redelijkheidsvereiste.

10. Rijkswaterstaat is als wegbeheerder (zie Achtergrond, onder 1.) verantwoordelijk voor het onderhoud van wegen waaronder de A1. Artikel 6:174 van het Burgerlijk Wetboek vestigt een risicoaansprakelijkheid voor de bezitter van een opstal (zie Achtergrond, onder 2.). De bezitter van een opstal die niet voldoet aan de eisen die men daaraan in de gegeven omstandigheden mag stellen, en daardoor gevaar voor personen of zaken oplevert, is, wanneer dit gevaar zich verwezenlijkt, aansprakelijk, tenzij aansprakelijkheid zou hebben ontbroken indien hij dit gevaar op het tijdstip van het ontstaan ervan zou hebben gekend.

11. Gelet op artikel 6:174 van het BW overweegt de Nationale ombudsman dat er sprake moet zijn van een gebrek aan de weg. Het beherend lichaam kan aansprakelijk zijn wanneer een roerende zaak de openbare weg onveilig maakt. Er bestaat echter geen overheidsgarantie van voortdurende afwezigheid van objecten op de openbare weg. Van gebrekkigheid zal daarom eerder sprake zijn als de roerende zaak onder de verantwoordelijkheid van de wegbeheerder valt. Ook kan van een gebrek aan de weg

sprake zijn als een gevaarlijke toestand onveranderd wordt gelaten. Hiervan is sprake als Rijkswaterstaat als wegbeheerder tekort is geschoten in de op hem rustende zorgverplichting, waaronder het verwijderen van roerende zaken die de openbare weg onveilig maken en het vervullen van zijn waarschuwingsplicht (zie Achtergrond, onder 3.).

12. De minister betwistte de aansprakelijkheid voor de schade die verzoeker zou hebben geleden. Volgens de minister viel het afzettingsbord onder de verantwoordelijkheid van een aannemer en niet onder verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat. Daarnaast, zo stelde de minister, werd de weg regelmatig geschouwd en was er niet eerder melding gedaan van de aanwezigheid van het afzettingsbord. De minister concludeerde dat Rijkswaterstaat noch onrechtmatig noch onzorgvuldig had gehandeld.

13. Uit het onderzoek is aannemelijk geworden dat het afzettingsbord niet onder de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat viel. Ook is aannemelijk dat Rijkswaterstaat, door de weg regelmatig te schouwen aan zijn zorgplicht heeft voldaan.

14. Gelet op wat hiervoor onder 13. is overwogen moet worden geoordeeld dat in dit geval de gronden en de overwegingen waarop de betwisting van de aansprakelijkheid berust, verdedigbaar zijn en dat niet op voorhand duidelijk is dat het standpunt van Rijkswaterstaat niet houdbaar is in een civiele procedure. De beslissing van Rijkswaterstaat om de aansprakelijkheid voor de schade aan verzoekers auto af te wijzen, is dan ook niet genomen in strijd met het redelijkheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van Rijkswaterstaat, Corporate Dienst te Utrecht, is niet gegrond.

Onderzoek

Op 2 april 2008 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer S. te Amsterdam, met een klacht over een gedraging van Rijkswaterstaat, Corporate Dienst te Utrecht.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Verkeer en Waterstaat, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Verkeer en Waterstaat verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tevens werd de minister een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

Rijkswaterstaat deelde namens de minister mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Verzoeker gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Aansprakelijkheidstelling van verzoeker aan Rijkswaterstaat van 27 januari 2008;

Reactie van Rijkswaterstaat aan verzoeker van 31 maart 2008;

Brief van verzoeker aan de Nationale ombudsman van 2 april 2008;

Brief van de minister van Verkeer en Waterstaat aan de Nationale ombudsman van 29 mei 2008;

Schouwrappporten van Rijkswaterstaat van 19 en 21 december 2007.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Wegenwet (wet van 31 juli 1930, houdende vaststelling van voorschriften omtrent openbare wegen, Stb. 342)

Artikel 15, eerste lid:

"Het Rijk, de provincie, de gemeente en het waterschap is verplicht een weg te onderhouden, wanneer dat openbare lichaam dien tot openbaren weg heeft bestemd."

2. Burgerlijk Wetboek

Artikel 6:174:

"1. De bezitter van een opstal die niet voldoet aan de eisen die men daaraan in de gegeven omstandigheden mag stellen, en daardoor gevaar voor personen of zaken oplevert, is, wanneer dit gevaar zich verwezenlijkt, aansprakelijk, tenzij aansprakelijkheid op grond van de vorige afdeling zou hebben ontbroken indien hij dit gevaar op het tijdstip van het ontstaan ervan zou hebben gekend.

2. Bij erfpacht rust de aansprakelijkheid op de bezitter van het erfpachtsrecht. Bij openbare wegen rust zij op het overheidslichaam dat moet zorgen dat de weg in goede staat verkeert, bij leidingen op de leidingbeheerder, behalve voor zover de leiding zich bevindt in een gebouw of werk en strekt tot toevoer of afvoer ten behoeve van dat gebouw of werk.

3. Bij ondergrondse werken rust de aansprakelijkheid op degene die op het moment van het bekend worden van de schade het werk in de uitoefening van zijn bedrijf gebruikt. Indien na het bekend worden van de schade een ander gebruiker wordt, blijft de aansprakelijkheid rusten op degene die ten tijde van dit bekend worden gebruiker was. Indien de schade is bekend geworden na beëindiging van het gebruik van het ondergrondse werk, rust de aansprakelijkheid op degene die de laatste gebruiker was.

4. Onder opstal in dit artikel worden verstaan gebouwen en werken, die duurzaam met de grond zijn verenigd, hetzij rechtstreeks, hetzij door vereniging met andere gebouwen of werken.

5. Degene die in de openbare registers als eigenaar van de opstal of van de grond staat ingeschreven, wordt vermoed de bezitter van de opstal te zijn.

6. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder openbare weg mede begrepen het weglichaam, alsmede de wegwitrusting."

3. Aantekening 7. bij artikel 6:174 BW uit Vermogensrecht, Tekst & Commentaar, 1999:

"7. ...Gebrek openbare weg. Geen aansprakelijkheid van het beherend overheidslichaam (Rijkswaterstaat, provincie, gemeente of waterschap) bestaat, als de openbare weg in een goede staat van onderhoud verkeert, dat wil zeggen niet beneden het niveau dat voor dit soort weg van het betreffende overheidslichaam kan worden geëist (NvW, Parl. Gesch. InvW 6, p. 1394). Dit vloeit voort uit het gebrekcriterium. Licht en zicht en weersomstandigheden, alsmede het soort weg en de verkeersdrukte (autobaan of B-weggetje) zullen de ongeschreven "eisen" uit lid 1 nader invullen, alsook de gerechtvaardigde verwachtingen die "men" ter plekke mag koesteren (een volledig egaal trottoir?). Deze verwachtingen zijn verder afhankelijk van het soort weggebruiker (voetganger of truck met oplegger?). Het gedrag van de weggebruiker - heeft hij zijn gedrag aangepast aan de omstandigheden - zal meewegen in het kader van eigen schuld van art. 6:101. (...)

Beveiliging en waarschuwing. De wegbeheerder dient onveilige verkeerssituaties deugdelijk te beveiligen, bijvoorbeeld door te waarschuwen, een plicht die ook uit art. 6:162 voortvloeit. (...) Het enkele feit dat geen waarschuwing is aangebracht daar waar dat wenselijk was, maakt de weg nog niet gebrekkig in de zin van dit artikel (NvW, Parl. Gesch. 6 InvW, p. 1394). (...)

Algemeen gevaar. Dat de wegbeheerder ook voor een "algemeen" gevaar aansprakelijk is, dus op zichzelf ook voor de zaak die zich op een ongewone plaats bevindt (en geen 'bijzonder' gevaar oplevert zoals omschreven in art. 6:173!), doet niets af aan de gebrekkigheidseis. Op zichzelf onvoldoende is dat door de toestand waarin de opstal verkeerde, de kans op letsel of zaaksbeschadiging is verhoogd (bijvoorbeeld ijzel, een olievlek of een laag verse, nog niet in het asfalt ingereden split), nu de weggebruiker zich in zijn rijgedrag heeft aan te passen aan de gesteldheid van de weg en niet andersom; de toestand van de weg zelf moet gebrekkig zijn (TM, Parl. Gesch. 6, p. 775).

Roerende zaak op openbare weg. Het beherend lichaam kan aansprakelijk zijn wanneer een roerende zaak de openbare weg onveilig maakt, indien althans de toestand van de weg zo 'gebrekkig' wordt in de zin van deze bepaling. Art. 6:174 behelst geen overheidsgarantie van voortdurende afwezigheid van objecten op de openbare weg. Voor een stof op de weg (olie, ijs) geldt evenzeer de eis van gebrekkigheid van de weg. Van gebrekkigheid zal eerder sprake zijn indien de roerende zaak of stof onder de verantwoordelijkheid van de wegbeheerder valt (losgereden klinker, putdeksel, vangrail, teer). Een boomtak of afval of uitlaat of autoband maakt de weg als zodanig niet gebrekkig, aldus lagere rechtspraak Rb Den Haag 20 april 1994, NJ kort 1994, 13; Van Goethem/Staat en acht vergelijkbare uitspraken in VR 1995/10 nrs. 163 tot en met 170.

Wegcontrole. Bij nalatigheid van (periodieke) wegcontrole door kantoniers (bijvoorbeeld het te lang blijven liggen van een grote olievlek) kan een rol zijn weggelegd voor art. 6:162. Indien obstakels en verzakkingen langer gevaar blijven opleveren dan redelijkerwijs mag worden verwacht voor het type weg is de wegbeheerder voor de schade aansprakelijk..."